

Phát triển du lịch ở huyện Hoa Lư: Thực trạng và kiến nghị giải pháp

BÙI THỊ HOÀNG LAN*
ĐẶNG THỊ TỐ TÂM**

Tóm tắt

Trong những năm qua, huyện Hoa Lư, tỉnh Ninh Bình đã phát huy thế mạnh, tập trung triển khai nhiều giải pháp nhằm quản lý, phát triển du lịch theo hướng bền vững, từng bước đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của Huyện. Tuy nhiên, hiện trạng phát triển du lịch trên địa bàn Hoa Lư vẫn còn tồn tại không ít hạn chế, phát triển chưa xứng tầm với tiềm năng và lợi thế. Do vậy, trên cơ sở phân tích thực trạng phát triển du lịch của Huyện, trong bài viết này, nhóm tác giả đề xuất những hàm ý chính sách, nhằm thúc đẩy phát triển du lịch ở Hoa Lư trong thời gian tới.

Từ khóa: du lịch Cổ đô Hoa Lư, Tam Cốc - Bích Động, Tràng An, Ninh Bình, du lịch Hoa Lư

Summary

In recent years, Hoa Lu district, Ninh Binh province has promoted its strengths, focusing on implementing many solutions to manage and develop tourism in a sustainable manner, gradually making tourism a key economic sector of the District. However, the current status of tourism development in Hoa Lu area still has many limitations, and development is not commensurate with its potential and advantages. Therefore, based on analyzing the current status of tourism development in the District, the authors proposes some policy implications to promote tourism development in Hoa Lu in the coming time.

Keywords: Hoa Lu ancient capital tourism, Tam Coc - Bich Dong, Trang An, Ninh Binh, Hoa Lu tourism

GIỚI THIỆU

Sau thời gian dài bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19, du lịch Hoa Lư đang dần khởi sắc trở lại. Trong bối cảnh đó, việc đánh giá thực trạng phát triển du lịch ở huyện Hoa Lư là rất cần thiết, để từ đó đưa ra những giải pháp khả thi, hiệu quả, nhằm giúp địa phương hội phục bền vững “ngành công nghiệp không khói” - vốn là ngành kinh tế quan trọng đối với Huyện nói riêng và tỉnh Ninh Bình nói chung.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH Ở HUYỆN HOA LƯ

Những kết quả đạt được

Hoa Lư là mảnh đất có truyền thống lịch sử, văn hóa hàng ngàn năm, là nơi đặt kinh đô của nước Đại Cồ Việt, nhà nước phong kiến trung ương tập quyền đầu tiên của nước ta, nơi phát tích 3 triều đại: Đinh, Tiền Lê và Lý thế kỷ thứ X. Hoa Lư còn là huyện bán sơn địa, nơi chuyển tiếp giữa miền rừng núi và đồng bằng, xen kẽ nhiều thung lũng, hang động tự nhiên, tạo nên phong cảnh thiên nhiên kỳ thú với nhiều điểm đến nổi tiếng (Bảng 1).

Phát huy tiềm năng, lợi thế đó, những năm qua, huyện Hoa Lư đã tập trung xây dựng, triển khai thực hiện có hiệu quả các chương trình, nghị quyết về phát triển du lịch trên địa bàn Huyện. Nhờ đó, cơ sở hạ tầng phục vụ các hoạt động du lịch từng bước đồng bộ; hệ thống giao thông kết nối các tuyến, điểm du lịch thường xuyên được hoàn thiện và bảo trì. Công tác bảo tồn, phát huy các giá trị di tích, di sản đã có sự phối hợp chặt chẽ giữa các cấp, các ngành trong Huyện. Các hoạt động quản lý nhà nước đối với lĩnh vực du lịch được Hoa Lư thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả. Hằng năm, UBND Huyện phối hợp với các sở, ban, ngành tổ chức các lớp tập huấn về bồi dưỡng kiến thức quản lý nhà nước về du lịch; chuyên môn, nghiệp vụ buồng, bàn, homestay; kỹ năng, nghiệp vụ, việc ứng xử văn minh tại các khu, điểm du lịch cho nhiều đối tượng là những người quản lý, người chèo thuyền, thợ chụp ảnh...

Để tăng thêm tính hấp dẫn cho du khách đến tham quan các khu, điểm du

* TS., Khoa Môi trường, Biến đổi khí hậu và Đô thị - Trường Đại học Kinh tế Quốc dân

** ThS, GVC., Học viện Chính trị khu vực I

Ngày nhận bài: 25/9/2023; Ngày phản biện: 20/10/2023; Ngày duyệt đăng: 03/11/2023

lich, huyện Hoa Lư đã tổ chức đào tạo, bồi dưỡng mở các lớp hát Chèo, hát Văn, thành lập câu lạc bộ văn hóa, văn nghệ phục vụ tại các khu, điểm du lịch, trong các dịp lễ hội.

Cùng với đó, Huyện đã làm tốt công tác đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông, an toàn vệ sinh thực phẩm, bảo vệ cảnh quan di tích và bảo vệ môi trường tại các khu, điểm du lịch. Huyện Hoa Lư đã hướng dẫn các khu, điểm du lịch thực hiện theo Quyết định số 17/2018/QĐ-UBND, ngày 08/8/2018 của UBND tỉnh Ninh Bình ban hành giá tối đa dịch vụ chỗ ở trên địa bàn tỉnh Ninh Bình. Đồng thời, phối hợp với các cơ quan chức năng, đoàn kiểm tra liên ngành kiểm tra việc thực hiện các quy định của Nhà nước về giá, phí tại các khu, điểm du lịch.

Nhờ đó, những năm gần đây, du lịch Hoa Lư đã có bước phát triển cả về số lượng và chất lượng. Năm 2020, khách du lịch đến Hoa Lư đạt 5,57 triệu lượt, doanh thu du lịch lên tới hơn 2.000 tỷ đồng. Do tình hình đại dịch Covid-19 diễn biến phức tạp, nên trong các năm 2021 và 2022, lượng du khách đến Huyện giảm đáng kể (Bảng 2).

Sự phát triển mạnh về số lượng khách du lịch kéo theo nhiều cơ sở lưu trú đã được đầu tư xây dựng thêm trong những năm gần đây. Tính đến năm 2022, huyện Hoa Lư có 234 cơ sở lưu trú (46 khách sạn và 188 nhà nghỉ), chiếm 28,3 tổng số cơ sở lưu trú toàn Tỉnh. Các khách sạn trên địa bàn Huyện đều đạt chuẩn 2 sao trở lên. Các cơ sở lưu trú phân bố khá đều tại điểm phát triển du lịch, đáp ứng nhu cầu của du khách (Bảng 3).

Hiện nay, số lượng cơ sở ăn uống, vui chơi giải trí ở Hoa Lư tương đối nhiều, trong đó tập trung ở các nhóm cơ sở, như: nhà hàng, quán cafe và quán karaoke. Một số cơ sở kết hợp cung cấp các loại hình dịch vụ trên hoặc kết hợp với các cơ sở lưu trú (Bảng 4).

Một số hạn chế

Mặc dù Hoa Lư có nhiều tiềm năng và lợi thế phát triển du lịch, tuy nhiên thực tế phát triển của “ngành công nghiệp không khói” trên địa bàn Huyện còn bộc lộ một số tồn tại, hạn chế như sau:

Một là, sản phẩm du lịch chất lượng còn thấp, các hoạt động và loại hình du lịch chưa thật phong phú. Điều này làm giảm khả năng cạnh tranh và thu hút du khách, cũng như đầu tư vào phát triển du lịch ở địa phương.

BẢNG 1: TỔNG HỢP CÁC KHU, ĐIỂM DU LỊCH TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN HOA LƯ

Tên địa danh du lịch	Loại hình du lịch	Quy mô diện tích (ha)	Xếp hạng
Tràng An	Thắng cảnh	12,252	Di sản thế giới
Hàng Múa	Thắng cảnh	4	Quốc gia
Tam Cốc - Bích Động	Thắng cảnh	350,5	Trong điểm quốc gia
Cổ đô Hoa Lư	Tâm linh	1,387	Trong điểm quốc gia
Đền thờ công chúa Phất Kim	Tâm linh	0,0005	Quốc gia
Nhà thờ Cu Dương Đức Vĩnh	Tâm linh	0,0003	Quốc gia
Thung Nham	Thắng cảnh	40	Quốc gia

BẢNG 2: TỔNG LƯỢNG KHÁCH VÀ DOANH THU DU LỊCH CỦA HUYỆN HOA LƯ GIAI ĐOẠN 2020-2022

	2020		2021		2022		Tốc độ tăng bình quân	
	Số lượng khách (triệu lượt)	Doanh thu (tỷ đồng)	Số lượng khách (triệu lượt)	Doanh thu (tỷ đồng)	Số lượng khách (triệu lượt)	Doanh thu (tỷ đồng)	Lượt khách (%)	Doanh thu (%)
Tổng	5,57	2.016,90	2,51	1.357,30	1,02	504,00	42,79	49,99
Khách quốc tế	1,39	605,07	0,33	271,46	0,05	50,40	18,97	28,86
Khách nội địa	4,18	1.411,83	2,18	1.085,84	0,97	453,60	48,17	56,68

BẢNG 3: SỐ LƯỢNG CÁC CƠ SỞ LƯU TRÚ Ở HUYỆN HOA LƯ GIAI ĐOẠN 2020-2022

Cơ sở lưu trú	2020	2021	2022
1. Khách sạn	46	46	46
2-3 sao	31	31	31
Trên 3 sao	15	15	15
2. Nhà nghỉ	230	200	188
Homestay	8	10	10
Nhà nghỉ thông thường	222	180	178
3. Tổng số cơ sở lưu trú	276	246	234

Nguồn: Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Hoa Lư, 2023

Hai là, sự phối hợp giữa các cấp, các ngành trong việc thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp phát triển du lịch có lúc còn thiếu chặt chẽ, thụ động.

Ba là, việc đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng các khu du lịch chưa đồng bộ, chưa tạo sức hấp dẫn thu hút các nhà đầu tư, đặc biệt là các nhà đầu tư lớn có uy tín. Công tác kiểm tra, giám sát, đề nghị xử lý hành vi vi phạm về trật tự xây dựng và kinh doanh lưu trú du lịch trong vùng di sản chưa đồng bộ.

Bốn là, vẫn còn những tồn tại về xử lý rác thải, chất thải và các vấn đề về an ninh trật tự, giữ gìn và bảo vệ môi trường tại các khu, điểm du lịch.

Năm là, các cơ sở kinh doanh dịch vụ tại địa phương chưa chú trọng bảo vệ, trùng tu các khu, điểm du lịch, để thu hút du khách và phát triển bền vững du lịch.

Sáu là, nhận thức của người dân và cộng đồng ở các khu, điểm du lịch về lợi ích kinh tế từ du lịch chưa cao.

Bảy là, nguồn nhân lực phục vụ cho phát triển du lịch còn hạn chế cả về chuyên môn, nghiệp vụ.

KIẾN NGHỊ GIẢI PHÁP

Để khắc phục những hạn chế, tồn tại trên, qua đó thúc đẩy lĩnh vực du lịch của huyện Hoa Lư phát triển nhanh và bền vững hơn trong thời gian tới, tác giả đề xuất các cấp, các ngành huyện Hoa Lư, tỉnh Ninh Bình cần tập trung triển khai một số giải pháp như sau:

**BẢNG 4: HIỆN TRẠNG CƠ SỞ ĂN UỐNG, GIẢI TRÍ Ở HUYỆN HOA LƯ
GIAI ĐOẠN 2020-2022**

STT	Cơ sở ăn uống, vui chơi	2020	2021	2022
1	Nhà hàng	56	55	51
2	Karaoke	13	11	8
3	Cafe	16	17	15
4	Khác	8	7	8
5	Tổng	93	90	82

Nguồn: Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Hoa Lư, 2023

Thứ nhất, tăng cường công tác quản lý quy hoạch, đất đai, xây dựng, trọng tâm là vùng lõi Tràng An theo quy định của pháp luật; quy hoạch xây dựng các khu tái định cư để di dời một số hộ dân đang sống rải rác trong vùng lõi ra vùng đệm theo hướng hình thành làng du lịch, nhằm tạo sinh kế cho người dân.

Thứ hai, thực hiện nghiêm việc quản lý nhà nước, công tác bảo tồn, khai thác và phát huy giá trị di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới của Quần thể danh thắng Tràng An và các khu, điểm du lịch khác. Mặt khác, đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông, an toàn vệ sinh thực phẩm, vệ sinh môi trường, văn minh tại các khu, điểm du lịch, các điểm tập trung đông du khách.

Thứ ba, tiếp tục thực hiện chính sách ưu đãi, thu hút đầu tư vào lĩnh vực du lịch theo hướng tạo hành lang pháp lý thông thoáng cho doanh nghiệp đầu tư phát triển du lịch; huy động các nguồn lực để đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng du lịch; đẩy mạnh cải cách hành chính, tạo môi trường thuận lợi cho các hộ kinh doanh và doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ du lịch. Ưu tiên phát triển các dự án xây dựng khách sạn nghỉ dưỡng, khách sạn thương mại cao cấp; các công trình vui chơi giải trí, chăm sóc sức khỏe có chất lượng... để đáp ứng nhu cầu của du khách.

Thứ tư, đẩy mạnh tuyên truyền, vận động nâng cao nhận thức của các cấp, các ngành, cộng đồng dân cư, doanh nghiệp về vai trò và tầm quan trọng của phát triển du lịch đối với phát triển kinh tế - xã hội của Tỉnh, góp phần tạo môi trường du lịch văn minh, lành mạnh, bền vững; xây dựng điểm đến du lịch Ninh Bình an toàn, thân thiện và hấp dẫn.

Thứ năm, đa dạng hóa các sản phẩm du lịch. Hoa Lư cần tiếp tục phối hợp với các sở, ban, ngành của Tỉnh xây dựng, phát triển các loại hình du lịch nông nghiệp, làng nghề gắn với xây dựng nông thôn mới theo đúng nghị quyết của Tỉnh ủy và kế hoạch phát

triển du lịch đến năm 2030 của UBND Tỉnh. Đồng thời, thực hiện quy hoạch chi tiết các resort, khu vui chơi giải trí, khu phố đi bộ, khu dịch vụ du lịch kết hợp làng nghề...

Xây dựng các sản phẩm văn hóa, các ấn phẩm, vật phẩm làm quà tặng, quà lưu niệm gắn với biểu trưng di sản. Tập trung phát triển sản phẩm du lịch dựa trên khai thác các giá trị di sản, văn hóa truyền thống một cách bền vững, nhằm tạo ra những sản phẩm mang dấu ấn riêng của địa phương và phù hợp với nhu cầu ngày càng cao của các thị trường khách du lịch. Đẩy mạnh các hoạt động văn hóa trong du lịch, đưa các loại hình nghệ thuật dân tộc vào phục vụ ở các khu, điểm du lịch và duy trì, nâng cấp một số lễ hội văn hóa dân gian, nhằm đa dạng các loại hình, sản phẩm du lịch phục vụ du khách.

Việc xây dựng các sản phẩm du lịch cần được thiết kế và khâu chuỗi lại, tạo ra các hoạt động bổ sung cho nhau, khơi dậy và nuôi dưỡng cảm xúc cho khách du lịch. Có thể tính đến phương án phát triển thêm các chuỗi sản phẩm dịch vụ về đêm, nhằm tạo ra nhiều sự lựa chọn để “giữ chân” du khách.

Thứ sáu, đẩy mạnh đào tạo, tập huấn để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch. Trước hết, cần có chính sách đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao chất lượng chuyên môn đối với các cán bộ quản lý nhà nước về du lịch. Bên cạnh đó, tiếp tục mở các lớp đào tạo, đào tạo lại chuyên môn, nghiệp vụ về: buồng, bàn, bar, bếp, lễ tân và quản lý doanh nghiệp cho các doanh nghiệp, cơ sở kinh doanh nhà hàng, khách sạn, homestay trên địa bàn Huyện. Thường xuyên bồi dưỡng, nâng cao kỹ năng, kiến thức du lịch, ngoại ngữ và ý thức văn minh, lịch sự trong giao tiếp, phục vụ cho người dân tham gia làm dịch vụ du lịch tại các khu, điểm du lịch. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Hoa Lư (2023), *Báo cáo công tác văn hóa, thể thao, du lịch và gia đình năm 2022*.
2. Tỉnh ủy Ninh Bình (2009), *Nghị quyết số 15-NQ/TU, ngày 13/7/2009 về phát triển du lịch đến năm 2020, định hướng đến năm 2030*.
3. Tỉnh ủy Ninh Bình (2016), *Nghị quyết số 02-NQ/TU, ngày 17/8/2016 về bảo tồn, phát huy giá trị Di sản thế giới danh thắng Tràng An trong phát triển du lịch giai đoạn 2016-2020*.
4. Tỉnh ủy Ninh Bình (2021), *Nghị quyết số 07-NQ/TU, ngày 29/10/2021 về phát triển du lịch Ninh Bình giai đoạn 2021-2030, định hướng đến năm 2045*.
5. UBND tỉnh Ninh Bình (2018), *Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Ninh Bình đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*.